

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Náklady vyplývající z neexistence společného evropského postupu – přínosy jednotného trhu

(průzkumné stanovisko)

(2022/C 443/07)

Zpravodaj: **Philip VON BROCKDORFF**

Spoluzpravodajka: **Émilie PROUZET**

Žádost o vypracování stanoviska	předsednictví Rady Evropské unie, 26. 1. 2022
Právní základ	článek 304 Smlouvy o fungování Evropské unie
Odpovědná sekce	Jednotný trh, výroba a spotřeba
Přijato v sekci	27. 6. 2022
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	63/1/1
Přijato na plenárním zasedání	13. 7. 2022
Plenární zasedání č.	571
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	194/0/3

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) se domnívá, že cílem jednotného trhu je zlepšit životní podmínky prostřednictvím sociální a hospodářské konvergence, která by měla snížit nerovnosti a zajistit, aby se prohlubující se sociální nerovnováha nestala v konečném důsledku vážnou překážkou evropské integrace.

1.2 EHSV je toho názoru, že vnitrostátní právní předpisy, které by mohly být na překážku vnitřnímu trhu, se musí oznamovat Evropské komisi a musí být předmětem připomínek a hodnocení. Jinak by tyto postupy zůstaly neúčinné a vytvářely by zbytečné překážky.

1.3 Pokud jde o vnitrostátní certifikaci, EHSV doporučuje, aby se členské státy zavázaly k méně restriktivním vnitrostátním opatřením prostřednictvím „posílené spolupráce“.

1.4 EHSV rovněž vyzývá k účinnému provádění a vymáhání směrnic, které už byly projednány a prošly schválením, jako je například balíček týkající se zlepšování právní úpravy.

1.5 EHSV je přesvědčen, že akt o digitálních službách⁽¹⁾ a akt o digitálních trzích⁽²⁾ představují klíčový krok k dosažení rovných podmínek pro všechny hospodářské subjekty na digitálních trzích. Prioritou by také měla být maximální harmonizace v oblasti působnosti aktu o digitálních trzích.

1.6 Pro evropské inovace, růst podniků a podporu jednotného digitálního trhu má stejně tak zásadní význam volný tok údajů.

1.7 EHSV poukazuje na to, že územní omezení dodávek brání rozvoji jednotného trhu, a vyzývá Komisi, aby se zabývala protisoutěžními účinky těchto dodávek.

1.8 EHSV doporučuje koordinovaný přístup členských států k uvádění výrobků postižených krizí na Ukrajině na trh. Krize vyvolaná ruskou agresi způsobila obrovská omezení dodávek.

⁽¹⁾ COM(2020) 825 final (Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 70).

⁽²⁾ COM(2020) 842 final (Úř. věst. C 286, 16.7.2021, s. 64).

1.9 EHSV doporučuje přijetí účinnějších vnitrostátních politických opatření a poskytování pobídek pro mobilitu s důrazem na aktivní politiky trhu práce, jako jsou dávky při zaměstnání pro pracovníky z EU.

1.10 EHSV uznává, že unie kapitálových trhů je složitý projekt, zároveň však konstatuje, že v EU stále existuje 27 kapitálových a finančních trhů, které nefungují jako jeden celek, což oslabuje potenciál jednotného trhu.

1.11 V této době velké nejistoty je nutné zajistit takovou politiku hospodářské soutěže, která se bude zejména zaměřovat na uskutečnění transformací, k nimž se EU zavázala. Kromě toho nesmí být povolena žádná forma obchodního, sociálního, regulačního, daňového ani environmentálního dumpingu, který narušuje hospodářskou soutěž.

1.12 EHSV je rovněž toho názoru, že by měla být přijata politika „otevřené strategické autonomie“, zejména v klíčových odvětvích, která by pomohla budovat odolnost, rozvíjet diverzifikaci a ambiciózní obchodní agendu.

2. Souvislosti návrhu

2.1 Cíl jednotného trhu

2.1.1 Cílem jednotného trhu EU bylo odstranění překážek pohybu zboží, služeb, kapitálu a osob ve snaze zvýšit produktivitu a konkurenceschopnost v celé EU.

2.2 Společná odpovědnost za jednotný trh

2.2.1 Za fungování jednotného trhu nesou společnou odpovědnost EU a členské státy. V současné době však stále existuje mnoho rozdílů ve výkladu a uplatňování práva EU. V řadě případů lze tyto rozdíly považovat za neodůvodněné nebo nepřiměřené a v každém případě představují překážku volného pohybu osob, zboží a služeb.

2.3 Odpovědnost členských států

2.3.1 Objektivně mohou pro rozdíly mezi členskými státy existovat oprávněné důvody, ne vždy jsou však tyto důvody sdělovány a někdy se členské státy nesnaží o nalezení rovnováhy mezi důvody na vnitrostátní úrovni s možnými nepříznivými dopady na jednotný trh. V důsledku toho v EU stále existuje řada regulačních i neregulačních překážek, které způsobují, že jednotný trh je stále „nedokončený“ a roztržitý, jako např.:

- vnitrostátní právní předpisy, které jsou odůvodněny tím, že jde údajně o uplatnění zásady subsidiarity,
- neuznávání předpokládané zásady vzájemného uznávání,
- stále častější provádění právních předpisů EU do vnitrostátního práva způsobem, který překračuje rámec jeho podstaty, jinak známé jako „gold-plating“, a provádění, při němž vnitrostátní vlády a parlamenty nerespektují znění právních předpisů EU, které bylo schváleno na úrovni Unie. Řada překážek, které mají dopad na jednotný trh, ve skutečnosti vyplývá z nesprávného nebo neúplného uplatňování právních předpisů EU a z toho, že členské státy uplatňují vnitrostátní předpisy, které jsou v rozporu s cíli jednotného trhu. Nepřesné nebo nesprávné provádění ze strany členských států a nedostatečné prosazování ze strany Komise má proto škodlivé důsledky pro občany i podniky jak na úrovni EU, tak na vnitrostátní úrovni,
- uplatňování připravovaných evropských opatření na vnitrostátní úrovni, kdy se vlády a parlamenty snaží předjímat uplatňování politik EU tím, že upřednostňují vnitrostátní zájmy, přestože Komise politiky EU teprve připravuje. Příkladem tohoto uplatňování je politika EU v oblasti oběhového hospodářství.
- převažující vnitrostátní zájmy v otázkách strategických evropských odvětví.

2.4 Ekonomické náklady vyplývající z omezení jednotného trhu

2.4.1 Výše uvedené příklady ilustrují hlavní náklady vyplývající z neexistence společného evropského postupu, přičemž řada studií ve skutečnosti upozorňuje na obrovské hospodářské zisky vyplývající z „dokončeného“ jednotného trhu. Podle souhrnné zprávy Evropského parlamentu se tyto zisky pohybují v rozmezí 650 miliard až 1,1 bilionu EUR ročně, což odpovídá 5 až 8,6 % HDP EU ⁽³⁾.

2.4.2 Organizace *RAND Europe* zkoumala ve stejné studii pro Evropský parlament hospodářský dopad snížení obchodních překážek na jednotný trh. Podle této studie by dopad zlepšení obchodních toků, hospodářského růstu a tvorby pracovních míst v důsledku nižších obchodních překážek vedl k ekonomickým přínosům ve výši 183 až 269 miliard EUR ročně ⁽⁴⁾.

2.4.3 Z hlediska ztracených potenciálních přínosů je důležitý také odhad Komise týkající se plně integrovaného jednotného digitálního trhu EU. Podle Komise by podpořil inovace, přinesl ekonomice EU ročně 415 miliard EUR a vytvořil statisíce nových pracovních míst ⁽⁵⁾.

2.4.4 To vše ukazuje na výrazné potenciální hospodářské přínosy (a související sociální přínosy), které by přinesl dokončenější jednotný trh. Jinak řečeno, jedná se o celkové hospodářské náklady, resp. přidanou hodnotu a kolektivní veřejné statky, o které přicházíme v důsledku neexistence společného evropského postupu.

2.4.5 Navzdory jistým omezením dosud vnitřní trh pomáhal zachovávat a podporovat hospodářskou prosperitu EU. Konkurenceschopnost a odolnost hospodářství EU je však třeba posílit dalšími reformami jednotného trhu a řešením strategických závislostí. V EU je rovněž třeba podporovat podnikatelskou kulturu, v níž se inovativním podnikům všech velikostí, zejména mikropodnikům, malým a středním podnikům, ale i začínajícím podnikům, dostane účinnější podpory a v níž budou moci prosperovat, aby přispívaly k odolnější a soudržnější společnosti. Stejně důležité je, že dobře fungující jednotný trh usnadní naplnění vize sociálněji Evropy: Evropy, která staví blahobyt občanů na první místo svého politického programu a pomáhá zabránit snižování ochrany v sociální oblasti.

3. Omezení

3.1 K existujícím omezením patří ta, jež jsou spojena s regulací, vnitrostátními právními předpisy, daňovými otázkami, logistikou a zásobováním a dalšími méně výraznými rozdíly mezi členskými státy EU, které stále ztěžují obchod v rámci EU.

3.2 Rozvoj klíčových hospodářských odvětví, jako jsou služby, které zůstávají roztržštěné v rámci jednotlivých států, brzdí také následující omezení:

- historicky restriktivní vnitrostátní předpisy, které jsou často odůvodňovány zásadou subsidiarity,
- chybné provádění a uplatňování směrnice o službách, které brání svobodě usazování, volnému pohybu služeb a volnému poskytování služeb,
- vnitrostátní obchodní právo bránící podnikatelům v jejich způsobu výkonu hospodářské činnosti. Tyto právní normy často narušují konkurenceschopnost odvětví, jsou protekcionistické a ztěžují investice důvěryhodných a řádně podnikajících hospodářských subjektů v jiných členských státech.
- vnitrostátní požadavky, které brání volnému pohybu zboží. Členské státy často neoznamují nové vnitrostátní technické požadavky postupem stanoveným ve směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ⁽⁶⁾ a neuplatňují zásadu vzájemného uznávání u neharmonizovaných činností, jako je tomu např. v případě směrnic provedených do vnitrostátního práva způsobem, který překračuje rámec jejich ustanovení atd.

⁽³⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁴⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁵⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

⁽⁶⁾ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/1535 ze dne 9. září 2015 o postupu při poskytování informací v oblasti technických předpisů a předpisů pro služby informační společnosti (Úř. věst. L 241, 17.9.2015, s. 1).

3.3 EHSV poukazuje na to, že řízení o porušení Smlouvy je zdlouhavé, nákladné a jeho výsledek nejistý. Pro podniky to znamená příliš vysoké náklady a odrazuje je to od rozšiřování podnikání nebo investování v jiné části EU. Tato omezení navíc připravují spotřebitele o větší výběr, lepší služby a nižší ceny. EHSV rovněž vyzývá Komisi, aby byla při zahajování řízení o nesplnění povinnosti rozhodnější.

3.4 Tyto náklady ovlivňují širší ekonomiku, omezují konkurenceschopnost, růstový potenciál a další rozvoj systému tržního hospodářství.

3.5 Jako na každou ekonomiku i na EU doléhají vnější otřesy, ale reakce na ně a způsob, jakým trhy reagují, jsou v zásadě určovány politikami jednotlivých členských států na domácí úrovni a opatřeními přijatými ke stimulaci ekonomického chování. Během války na Ukrajině se projevila závislost EU na globálních hodnotových řetězcích. Prohlubující se krize pravděpodobně zasáhne jednotlivá odvětví různě, není však pochyb o tom, že se objevily trhliny ve struktuře jednotného trhu, zejména omezení volného pohybu zboží a služeb a základních komodit.

3.6 V neposlední řadě je třeba poznamenat, že přibližně 82 % výrobků, s nimiž se obchoduje v rámci jednotného trhu, podléhá harmonizovaným pravidlům a přibližně 18 % obchodu se zbožím uvnitř EU podléhá vzájemnému uznávání. Stále se však objevují nové případy vnitrostátních technických pravidel, která jsou podle všeho v rozporu s právem EU. Kromě toho se v řadě členských států v poslední době prudce zvýšil počet vnitrostátních požadavků na označování potravin a nápojů, které jsou odůvodňovány ochranou spotřebitelů a životního prostředí. Zároveň nefunguje bez problémů ani zásada vzájemného uznávání. Důkazem toho je, že 71 % malých a středních podniků, které předložily žádost v rámci stávajícího systému vzájemného uznávání u neharmonizovaného zboží, byl odepřen přístup na trh.

4. Řešení omezení

4.1 Níže uvedená opatření by pomohla dosáhnout některých z potenciálních hospodářských přínosů vyplývajících z jednotného trhu.

4.2 Efektivnější využívání stávajících nástrojů

4.2.1 EHSV je toho názoru, že návrhy vnitrostátních předpisů, které by mohly být překážkou vnitřního trhu, musí být oznámeny Komisi a musí být předmětem připomínek a hodnocení. Bez odhodlání členských států oznamovat a připomínkovat/hodnotit návrhy předpisů zůstanou tyto postupy neúčinné. Proto je zapotřebí účinnějšího dohledu na podporu harmonizace regulace trhu výrobků v členských státech EU. Jako příklad lze uvést maloobchodní sektor, který v poslední době zasáhl prudký nárůst vnitrostátních omezení ve formě povolování a požadavků na místní obsah. To je v rozporu s články 28 a 30 Smlouvy, kdy se na nákupy výrobků, které už byly legálně uvedeny na jednotný trh, často uplatňují vnitrostátní požadavky na opakované zkoušky. Pokud jde o služby, EHSV je rovněž toho názoru, že oznamovací postup podle směrnice o službách nefunguje tak, jak se očekávalo. Pokud jde o svobodu usazování, EHSV s politováním konstatuje, že členské státy dosud nedosáhly kompromisu ohledně návrhu tzv. směrnice o oznamování. Tato směrnice by posílila povinnost členských států oznamovat Komisi návrhy zákonů nebo nařízení o povolovacích režimech pro služby (a tedy i pro územní plánování) (⁷). EHSV rovněž naléhavě žádá Komisi a členské státy, aby poskytovaly podrobnější informace o odůvodnění a přiměřenosti v případech, že členské státy oznamují technické předpisy. Je také důležité zajistit, aby oznámené požadavky byly náležitě kontrolovány bez ohledu na to, jaký postup oznámení se použije (⁸). EHSV je přesvědčen, že vyřešení podstaty problému by vyžadovalo další legislativní posun od minimální harmonizace k maximální harmonizaci.

4.2.2 Další oblastí, která vyvolává obavy, je uplatňování opatření, která zabraňují plánované regulaci EU, jako je vnitrostátní certifikace, uplatňovaná výslovně se záměrem zajišťovat určitou úroveň ochrany, zejména v zemědělsko-potravinářském odvětví. Podle názoru EHSV jsou taková omezení jednoznačně protekcionistická, když jsou však odhalena, je proces vedoucí k jejich zrušení často pomalý a náročný, takže tato omezení pro maloobchodníky zůstávají v platnosti příliš dlouho. EHSV je přesvědčen, že ve snaze zabránit takové situaci, by se členské státy mohly místo toho zavázat k méně restriktivním vnitrostátním opatřením prostřednictvím „posílené spolupráce“, kterou Smlouva umožňuje. EHSV rovněž poukazuje na panevropský osobní penzijní produkt jako na standardní rámec na podporu jednotného trhu, který by mohl být uplatňován i v jiných oblastech.

(⁷) 2016/0398(COD), https://eur-lex.europa.eu/procedure/CS/2016_398

(⁸) Studie o posuzování proporcionality členskými státy při přijímání požadavků týkajících se maloobchodních provozoven podle směrnice 2006/123/ES.

4.2.3 EHSV se rovněž domnívá, že účinným nástrojem pro řešení těchto problémů by mohl být evropský semestr, zejména prostřednictvím přiměřených opatření ze strany Komise v případě, kdy nejsou dodržovány závazky vyplývající z doporučení pro jednotlivé země, včetně případného pozastavení finančních prostředků EU. To je v souladu s příručkou pro členské státy týkající se plánů pro oživení a odolnost, v níž Evropská komise klade důraz na odstranění regulačních i neregulačních překážek vnitřního trhu a také na to, za jakých podmínek musí členské státy splnit požadavky evropského semestru.

4.2.4 V neposlední řadě EHSV požaduje, aby byly účinně prováděny a vymáhány už projednané a schválené směrnice. V této souvislosti by se Komise a členské státy měly zavázat k provádění balíčku zlepšování právní úpravy, a to na základě kvalitního posouzení dopadů.

4.3 Využití potenciálu jednotného digitálního trhu

4.3.1 EHSV je přesvědčen, že rostoucí digitální ekonomika v Evropě poskytuje příležitosti pro hospodářský růst, přičemž potenciální ekonomické zisky lze uskutečnit prostřednictvím větší integrace digitálních služeb v členských státech.

4.3.2 V této souvislosti je EHSV přesvědčen, že akt o digitálních službách a akt o digitálních trzích jsou jedním z klíčových kroků k dosažení rovných podmínek pro všechny hospodářské subjekty na digitálních trzích. Tím, že se akt o digitálních službách a akt o digitálních trzích zaměřují na konkrétní služby bez ohledu na místo, kde je poskytovatel služeb usazen, nebo na právo platné pro poskytování služeb, řeší smysluplně otázku rovného zacházení s evropskými a celosvětovými subjekty online. Kromě toho je prvořadou prioritou EHSV zabránit tomu, aby množící se vnitrostátní právní předpisy dále netříštily vnitřní trh.

4.3.3 Významných finančních zisků by se dalo dosáhnout také větším využíváním online služeb a zlepšením digitální infrastruktury v EU. V této souvislosti Komise doporučuje přejít na plně funkční režim elektronického zadávání veřejných zakázek a elektronické fakturace. Z odhadů vyplývá působivý předpoklad, že úplný přechod na elektronické zadávání veřejných zakázek by mohl přinést 50 až 75 miliard EUR ročně⁽⁹⁾.

4.3.4 EHSV zastává názor, že pro evropské inovace, růst podniků všech velikostí, vytváření pracovních míst a dosažení jednotného digitálního trhu je nezbytný volný tok údajů. Právní předpisy na jeho podporu už existují. Je však třeba se vyvarovat jakýchkoli neodůvodněných požadavků na lokalizaci údajů.

4.4 Odstranění omezení dodávek

4.4.1 EHSV konstatuje, že nařízení o zeměpisném blokování z roku 2018 pomohla usnadnit obchodování v rámci EU. Evropští spotřebitelé jsou však stále vystaveni zeměpisnému blokování zboží a služeb. EHSV upozorňuje na existenci přetrvávajících územních omezení dodávek, které se mohou projevovat různými postupy, jako je odmítání dodávek nebo hrozba zastavení dodávek určitému distributorovi, omezování množství dostupných pro prodej členskými státy; nevysvětlitelné rozdíly v sortimentu a cenách výrobků mezi členskými státy nebo omezování jazykových možností na balení výrobků. EHSV zdůrazňuje, že územní omezení dodávek brání rozvoji jednotného trhu a jeho potenciálním výhodám pro spotřebitele, a vyzývá Komisi, aby se zabývala protisoutěžními účinky územních omezení dodávek za účelem dosažení plně funkčního jednotného trhu.

4.4.2 Ruská invaze na Ukrajinu odhalila obrovská rizika pro energetickou bezpečnost a potravinové zabezpečení, která vyžadují jednotný strategický přístup EU. EHSV je přesvědčen, že dobře fungující jednotný trh může tuto strategii podpořit a také zmírnit některé cenové tlaky, které rychle snižují kupní sílu v celé EU. V této souvislosti EHSV vítá snahy na úrovni EU o spolupráci při společném nákupu plynu (na dobrovolné bázi) ve snaze zmírnit tlak na ceny energie.

4.4.3 EHSV však vyjadřuje politování nad tím, že se členské státy dosud nepokusily o koordinovaný přístup k dalším výrobkům dotčeným krizí na Ukrajině.

⁽⁹⁾ <https://www.rand.org/blog/2017/11/why-the-eu-single-market-has-still-not-reached-its.html>

4.5 Posílení přeshraniční mobility pracovníků a odborníků

4.5.1 Přeshraniční mobilita pracovníků a odborníků v EU představuje i nadále problém, který omezuje nabídku a způsobuje nesoulad mezi nabízenými a požadovanými dovednostmi v odvětvích, jako jsou informační technologie a odvětví vyspělých technologií, a to navzdory politikám EU zaměřeným na usnadnění volného pohybu osob. Z evropských a vnitrostátních údajů vyplývá, že úroveň mobility mezi jednotlivými zeměmi i v rámci nich zůstává nízká i v mezinárodním srovnání.

4.5.2 EHSV konkrétně doporučuje účinnější vnitrostátní politická opatření, která by poskytovala pobídky pro mobilitu s důrazem na aktivní politiky trhu práce, jako jsou dávky při zaměstnání pro pracovníky z EU a třetích zemí s právním postavením uprchlíka. V této souvislosti se EHSV domnívá, že hostitelské země by mohly dále podpořit mobilitu tím, že by uchazečům o zaměstnání nabízely finanční pobídky, aby přijali práci v jiném členském státě nebo regionu. Kromě toho je třeba dále usilovat o zlepšení informovanosti o pracovních místech v jiných zemích EU a pomoci při stěhování s cílem poskytnout logistickou podporu v zemi určení – např. při hledání ubytování, registraci pro daňové účely, hledání školy pro děti, případně pomoci při hledání práce pro partnery atd. EHSV však upozorňuje, že dosavadní nesystematický přístup má na mobilitu pracovníků v EU nepříznivý vliv. Je třeba se vyvarovat vytváření dalších nesourodých politik zejména na vnitrostátní úrovni.

4.5.3 Uznávání diplomů a kvalifikací, které je nezbytné pro obsazení volných pracovních míst v oborech, v nichž přetrvává nedostatek pracovníků, zůstává problémem v celé EU. EHSV zastává názor, že stávající systém je stále příliš závislý na jednotlivých vládách, přičemž členské státy mají možnost uplatňovat svá vlastní pravidla. Komise by měla zajistit, aby se ve všech členských státech uplatňoval harmonizovanější přístup k uznávání diplomů a jiných kvalifikací.

4.5.4 K posílení mobility pracovníků a odborníků v EU může dojít pouze za předpokladu lepšího prosazování stávajících předpisů, přístupu k informacím a spolupráce mezi členskými státy. EHSV konstatuje, že jednotlivé členské státy mohou být zdrženlivé vůči dalším reformám jednotného trhu z obavy, že by mohly vést k potenciálním krátkodobým ztrátám pracovníků a ztrátám pro odvětví, zejména v zemích, které už nyní zaostávají, a také v zemích/odvětvích s nízkou produktivitou. K řešení tohoto problému by teoreticky mohl přispět volný pohyb pracovníků, ale z vnitrostátního hlediska by to mezitím mohlo vést ke ztrátě zdrojů a potenciálnímu odlivu mozků/kvalifikací.

4.6 Posílení kapitálových toků a finančních služeb v EU

4.6.1 Stejný argument platí i v případě kapitálových trhů EU. EHSV uznává, že unie kapitálových trhů je komplexní projekt, jehož cílem je prohloubit a rozšířit integraci kapitálových trhů členských států EU. To vyžaduje přijetí opatření a změn právních předpisů v nejrůznějších oblastech a zahrnuje odpovědnost nejen na úrovni EU, ale také na úrovni jednotlivých členských států. EHSV konstatuje, že dokončení unie kapitálových trhů je v roce 2022 stále ještě vzdáleným cílem. Navzdory určitému pokroku, zejména díky balíčku EU týkajícímu se oživení kapitálových trhů, má EU stále ještě 27 kapitálových trhů, které nefungují jako jeden celek. Finanční sektor je v Evropě i nadále výrazně segmentován na úrovni jednotlivých států, přičemž strádající i investoři jsou do značné míry závislí na vnitrostátních podmínkách. To platí i pro finanční služby obecně, včetně retailových finančních služeb a domácích úspor.

4.6.2 Podle EHSV tato skutečnost ztěžuje hospodářské oživení a hladké fungování jednotného trhu. Hospodářské přínosy unie kapitálových trhů jsou zřejmé, ale její dokončení vyžaduje jak politickou podporu ze strany jednotlivých členských států, tak účinné přijetí iniciativ vedených Komisí, včetně těch, které jsou zaměřeny na posílení mezinárodní úlohy eura. Kromě toho nelze podceňovat úlohu digitalizace při napomáhání vzniku unie kapitálových trhů.

4.7 Mnohem silnější politická vůle k odstranění omezení jednotného trhu

4.7.1 V této době velké nejistoty by EHSV uvítal, kdyby se politika v oblasti hospodářské soutěže zaměřovala zejména na uskutečnění transformací, které zahájila sama EU. Ty budou vyžadovat ambiciózní obchodní a investiční politiky, mimořádné veřejné a soukromé investice, inovace, další sociální, hospodářský a environmentální pokrok a dobře fungující jednotný trh. To vše se musí opírat o právní a finanční rámec, který zajistí rovné podmínky na trhu pro všechny zúčastněné strany, všechny regiony a občany v celé EU. Jde nám především o integritu a neroztříštěnost našeho vnitřního trhu. Nejdůležitějšími faktory jsou dobře fungující jednotný trh a politika hospodářské soutěže, které umožňují podnikům a spotřebitelům přístup na rozsáhlý konkurenční trh za rovných podmínek, čímž podporují efektivitu a inovace a vytvářejí prostředí, v němž mohou úspěšně podniky růst.

4.7.2 Harmonizace a odstranění překážek volného pohybu na území Unie podle našeho názoru umožňují rozvoj hospodářské soutěže, inovace a zvýšení produktivity. Nesmí být povolena žádná forma obchodního, sociálního, regulačního, daňového ani environmentálního dumpingu, který narušuje hospodářskou soutěž. EHSV od všech členských států očekává, že budou tento zákaz dodržovat, a od externích partnerů požaduje, aby respektovali naše základní hodnoty a práva, ať už v sociální, obchodní nebo environmentální oblasti.

4.7.3 EHSV upozorňuje, že jednotný trh by už neměl být považován za jakousi „výstavní“ verzi globální obchodní dohody, jejíž vlastnosti by mohly být upraveny při vyjednávání. Jednotný trh je mnohem víc než jen to. Jde v něm také o zlepšení životních podmínek prostřednictvím sociální a hospodářské konvergence, jejímž cílem je snížit nerovnost a zajistit, aby se prohlubující se sociální nerovnováha a všeobecný nárůst chudoby nakonec nestaly vážnou překážkou evropské integrace. V této souvislosti EHSV zdůrazňuje význam základních sociálních práv a práv pracovníků na důstojnou mzdu a důstojné pracovní podmínky, a to nejen ve vzájemném vztahu s hospodářskými svobodami, ale také ve vztahu k vnitřnímu trhu a trhu práce, hospodářské soutěži a všem dalším politickým opatřením Unie, mimo jiné v oblastech, jako je správa ekonomických záležitostí, obchod, digitalizace a životní prostředí. Cílem je rovněž zajistit a posílit autonomii sociálních partnerů a vytvořit jasnou vazbu na dodržování a podporu kolektivních sociálních práv. Kromě toho je nezbytné dbát i na to, aby byla základní práva plně chráněna a zaručena ve smlouvách.

4.7.4 EHSV uznává, že jednotný trh musí neustále reagovat na technologické změny, globalizaci, vývoj v oblasti vzdělávání, trhu práce a kapitálových trhů a v neposlední řadě na globální krize a konflikty. V současnosti není prostor pro návrhy, které by nereflekovaly měnící se situaci – při navrhování právních předpisů je třeba zohlednit stávající krizi a nové okolnosti.

4.7.5 EHSV je rovněž toho názoru, že by měla být přijata politika „otevřené strategické autonomie“, zejména v klíčových odvětvích. Ta by pomohla dosáhnout odolnosti prostřednictvím otevřenosti, ambiciózního obchodního programu, spolupráce s podobně smýšlejícími partnery, diverzifikace a zamezení protekcionismu.

4.7.6 Závěrem EHSV s politováním konstatuje, že téměř 30 let po vytvoření jednotného evropského trhu je vnitřní trh stále nedokončený.

V Bruselu dne 13. července 2022.

Předsedkyně
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Christa SCHWENG
